

สืบสน

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญญาธรรม วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๖๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : ข้อ ๓๑๒๘. เรื่อง “ภาพตัวหนังสือปรากฏขึ้นบนทางจงกรม”

กราบนมัสการหลวงพ่อบุญขอเมตตาคำชี้แนะจากหลวงพ่อดำด้วยเจ้าคะ

คือเมื่อวันที่ ๗ จนถึงวันที่ ๑๗ ตุลาคมที่ผ่านมา หนูได้มาภาวนาอยู่วัด เนื่องด้วยภาระหน้าที่ทางครอบครัวและฐานะของหนูจึงทำให้มีโอกาสภาวนาที่วัดได้ยาก ก็พยายามภาวนาอยู่ที่บ้าน แต่ก็เดินทางไปได้ยากเจ้าคะ จะได้วันหนึ่งเพียง ๑๐-๒๐ นาทีเท่านั้น จึงเป็นเหตุให้เวลามาภาวนาจริงๆ จังๆ ที่วัด จิตมันต่อต้านรุนแรง อารมณ์ความคิดกับพุทโธตีกัน ความคิดทางโลก ตีกันไปมา เดินจงกรมพุทโธเพียง ๕ นาที อารมณ์ความคิดก็มาตีหลุดไปอยู่กับตัว ก็ตั้งสติกลับมาพุทโธใหม่ เริ่มพุทโธเร็วขึ้น

คือหนูไม่ได้กำหนดลมหายใจเข้าออก ไม่ได้กำหนดพุทโธที่การก้าวเจ้าคะ แต่กำหนดพุทโธอย่างเดียวที่ความคิด พอพุทโธเริ่มไม่ชัด คือไม่เป็นพุทโธ แต่เป็นพุทโธ อันนี้บาปไหมคะ

คือหนูคิดว่าพุทโธกลายเป็นพุทโธ คือสติเราไม่เข้มแข็ง ลูกจึงนึกถึงคำหลวงพ่อบอกที่ว่าพุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ ก็กลับมาพุทโธๆ ชัดๆ อ้อ แรงความเร็วได้ประมาณ ๕-๑๐ นาทีก็กลับกลายเป็นพุทโธอีก นึกในใจเจ้าคะ ไม่ได้ออกปากตรงนี้ มันเลยทำให้ลูกเป็นทุกข์และกังวลถึงคำบริกรรมมาก ใจก็คิดว่าอยากจะทำพุทโธ ไม่เอาพุทโธแล้ว

ตอนนี้ความคิดอารมณ์ต่างๆ ก็พุ่งเข้ามาทำให้ลูกปวดหัวมาก เพราะความคิดทางโลกกับพุทโธมันดันกันเจ้าคะ ลูกก็พยายามตั้งสติให้พุทโธให้ชัด แล้วขณะนั้นภาพที่เป็นตัวหนังสือรูปพุทโธก็เกิดขึ้นเป็นภาพนั้น เป็นป้ายวงกลมพื้นสีน้ำตาล ตัวหนังสือคำว่า “พุทโธ” สีครีมอ่อนๆ ปรากฏขึ้นในความคิดขณะเดินจงกรมอยู่ ลูกจึงใช้สติจับภาพนั้นเพื่ออ่านคำว่า “พุทโธ” ให้ชัด พอเวลานึกพุทโธไม่ชัด ลูกก็จะเอากำหนดภาพนั้นขึ้นมาและใช้สติอ่านตัวหนังสือเพื่อให้พุทโธ

ชัดขึ้น อย่างนี้ถือว่าเป็นการเพ่งกสิณหรือไม่เจ้าคะ เพราะมีผู้ปฏิบัติธรรมเรียนสมาธิมา เขาบอกว่านั่นเป็นภาพเพ่งกสิณ

ลูกจึงกราบเรียนถามว่า สรุปรูปแบบนี้คือการเพ่งกสิณใหม่คะ และการเพ่งกสิณนี้ถ้าเป็นสมาธิขึ้นมา มันจะเป็นฝ่ายสัมมาสมาธิหรือมิถิชาสมาธิเจ้าคะ ขอความเมตตาจากหลวงพ่อด้วย

ตอบ : นี่คำถามเนาะ ถ้าปฏิบัติใหม่ หรือถ้าเรายังมีความวิตกกังวล มันสับสนๆ ใจ ว่า พุทโธๆ พุทโธมันพุทโธ

มีหลายคนนะ เวลาพุทโธๆ พุทๆๆ เพราะโธจะหายไป ไม่ก็โธๆ คำเดียว

สิ่งใดก็ได้ ถ้าเราพุทโธจะเป็นพุทโธ แต่ก็ยังเป็นพุทโธในความรู้สึกของเรา

นี่เขาว่า พุทโธ พุทโธ แล้วเราก็ตั้งต้นใหม่ๆ

มันมีคนปฏิบัติมากมายเวลานั่งไปแล้วเกิดเวทนา มันก็ไปขัดแย้งกับเวทนานั้น ถ้าเวทนานั้นมันก็จะมาหลอกอยู่ตลอดเวลา

ไฉนนี่คำบริกรรม เรากำหนดพุทโธๆ มันจะเป็นสิ่งใด ถ้ามีสติแล้วมันไม่หลับ ไม่ตกภวังค์ ถูกต้องหมด ถูกต้องหมด หมายความว่า ถ้ามันจะเป็นสิ่งใดก็ให้เป็นอย่างนั้น

แต่นี้เรามันเป็นแบบเรียนใจ แบบเรียนแบบการศึกษา เราจะให้มันชัดเจน จะให้มันถูกต้องอย่างนั้น ถ้าถูกต้องอย่างนั้น เพี้ยนเป็นอย่างอื่นไม่ได้

แต่เรื่องความรู้สึกเป็นนามธรรม นามธรรม แม้แต่ภาษา ภาษามันยังเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา นี่เหมือนกัน ว่าพุทโธๆ มันจะพุทโธ สิ่งใดก็แล้วแต่นะ ถ้ามีสติชัดเจนอยู่ เราถือว่ามีใช้ได้

ที่นี้บอกกว่า พุทโธชัดๆ พุทโธชัดๆ

คำว่า “พุทโธชัดๆ” มันแก้หลับ

เวลาใครมา เวลาจะพูดอะไร ถ้าคำว่า “ชัดๆ” เวลาชัดๆ ของเรามันเพราะว่า ถ้าอธิบายเขา บอกว่า ต้องตั้งสติ ต้องกำหนดพูดอะไร มันก็เลยเป็นกิริยายาวไปตลอดเลย แต่ถ้าพูดชัดๆ มันจะชัดๆ ได้ต่อเมื่อมีสติ ถ้ามีสติมันก็จะชัดเจนของมัน

พอสติอ่อนนะ มันก็ไม่ชัด มันก็เลื่อนราว ถ้าเลื่อนราว มันแก้งงหลับ พูดชัดๆ มันแก้งงหลับ มันแก้งงความไม่เอาไหน แล้วไม่ต้องอธิบายมากกว่าต้องตั้งสติ ต้องมีเจตนา ต้องมีบุญกุศล ใ้โฮ! ร้อยแปดพันเก้า

ถ้าชัดๆ สมบูรณ์แบบ

แต่โดยทั่วไป ถ้าชัดๆ ขึ้นมาเดี๋ยวมันก็เจือจาง มันก็เบาลง มันเป็นเรื่องธรรมดาทั้งนั้นนะ ถ้าว่าชัดๆ เวลาคนที่ไม่เข้าใจ กรณีอย่างนี้เขาพูดอะไรพูดอะไร

นี่ก็เหมือนกัน พูดอะไร กลายเป็นพูดอะไร พูดอะไรบอกให้มันดี ดีก็กลายเป็นพูดสูญเลย พูดหายไปหมดเลย แล้วก็หลับ หลับแล้วก็คิดว่าตัวเองเป็นสมาธินะ พอตื่นมา ใ้โฮ! วันนี้นั่งดี มากเลย เพราะอะไร เพราะมันไม่มีอะไรมารบกวน เพราะมันหลับ มันไม่รับรู้อะไรเลย แต่ถ้ามันรับรู้ะ มันรำคาญ มันเครียด มันมีความทุกข์ความยากไปทั้งนั้นนะ นี่เริ่มต้นการฝึกหัดปฏิบัติ

ฉะนั้น เวลาว่าพูดอะไร หรือพูดอะไร ไม่เป็นประเด็น พูดอะไรก็ได้ พูดอะไร สิ่งใดถ้ามันชัดเจนของมัน คำว่า “ชัดเจน” คือว่าเราระลึกไว้

ส่วนใหญ่แล้วเหมือนคนหลับใน ขับรถแล้วนั่งหลับ ไม่รู้ว่าตัวเองหลับ แต่ถ้าตัวเองชัดเจนมันก็ไม่หลับใน พอมันไม่หลับ การขับรถก็ไม่มีความผิดปกติ ถ้ามันหลับในนะ มันเหมือนมันขับอยู่แต่มันหลับใน มันไม่มีสติปัญญาเลย

ฉะนั้น คำว่า “พูดอะไรหรือพูดอะไร” ถ้ามันไม่หลับ ไม่ตกภวังค์ ไม่เป็นสิ่งใด มันจะไม่เป็นประเด็น ถ้าเป็นประเด็น เริ่มต้นเราเอาตรงนี้เป็นประเด็น พอเป็นประเด็นขึ้นมา ก็เลยมันก็อ้าง คำนี้คำเดียวว่าพูดอะไรกับพูดอะไร พูดอะไรพูดอะไรแล้วเราก็มาจับถูกจับผิด จับถูกจับผิดแล้วมันก็เลยหยาบอยู่อย่างนี้ ละเอียดไปไม่ได้

ถ้าเราพูดอะไร ถ้ามันจะพูดอะไร มันจะเป็นอย่างไรก็ได้ เพราะอย่างคำถาม เห็นไหม หนูพูดอะไรอย่างเดียว ไม่กำหนดลมหายใจ

พุทฺโธกับความคิด ลมหายใจส่วนลมหายใจ พุทฺโธส่วนพุทฺโธ อย่างนี้ถ้าเป็นคนที่เขาพุทฺโธพร้อมกับลมหายใจ เขาก็ว่าโยมผิด เพราะโยมไม่กำหนดลมหายใจ

ไม่กำหนดลมหายใจ แต่พุทฺโธเฉยๆ ผิดใหม่ ก็ไม่ผิด เพราะอะไร

เพราะตั้งเจตนาว่าเราจะชัดเจนในการปฏิบัติของเรา จะพุทฺโธ จะพุทฺโธ อย่างใดก็ได้แล้วแต่ มันเป็นเรื่องปลีกย่อย เรามีสติปัญญาของเราให้ถูกต้องชอบธรรมก็พอ

ฉะนั้น เวลาพุทฺโธเราก็วิตกกังวล วิตกกังวลแล้วนั่งสมาธิได้มากได้น้อยก็เป็นความทุกข์ ความยาก ความทุกข์ความยากขึ้นมา เห็นไหม เราไม่ต้องเอาอะไรมาเป็นประเด็น เรามีเจตนาในการปฏิบัติ ทำงานอยู่ เราก็ทำงาน ว่างจากงานเราก็พุทฺโธไปเรื่อย พุทฺโธกำหนดดูใจของเรา ถ้ามีสติระลึกได้ เราก็มีสติอยู่กับตัวเรา จะทำอะไรก็ได้

แล้วเวลาภาวนาไป เวลาบอกพุทฺโธมันหาย พุทฺโธเป็นพุทฺโธ แล้วเรามีความวิตกกังวล แล้วพอเราตั้งใจ มันเกิดเป็นภาพขึ้นมาเลย คำว่า “เป็นภาพขึ้นมา” มันเป็นภาพวงกลมใสๆ แล้วมีตัวหนังสือพุทฺโธ แล้วไปถามเพื่อน เพื่อนบอกนั่นเป็นกสิณ

กสิณก็เพื่อทำสมาธิ เรากำหนดพุทฺโธ กำหนดอานาปานสติก็เพื่อความสงบของใจ

หลวงปู่มั่นท่านใช้คำว่า “ทำความสงบของใจ” ท่านไม่ใช่คำว่า “ทำสมาธิ” ด้วย

เริ่มต้นเราทำความสงบของใจ เพราะมันต้องสงบบ่อยครั้งเข้าๆ จนมันตั้งมั่นมันจะเป็นสมาธิโดยที่ผู้ปฏิบัติจะรู้ตัวเอง

ไฉนเราตั้งใจว่าเราจะทำสมาธิ เรามีเป้าหมาย แล้วเราทำเป้าหมายอะไรไม่ได้เลย แล้วล้มลุกคลุกคลานอย่างนี้เลย เห็นไหม เราเอาเป้าหมายนั้นมาครอบงำเรา แล้วเราเอาเป้าหมายมาเหยียบย่ำเรา

แต่เราตั้งใจภาวนา ภาวนาอะไรก็ได้ แล้วคนที่ชำนาญแล้ว เขาจะเดิน เขาจะนั่ง เขาจะทำอะไร เขาภาวนาของเขาได้ แล้วได้แล้วมันก็รักษาของมันได้ นี่พูดถึงว่า เพราะเราต้องการความสุขสงบในใจ เราไม่ต้องการอะไรเลย

ถ้าจิตมันสงบไป เราทำความสงบของใจ ถ้าใจสงบของเราก็ได้ นั่นมันเป็นบุญเป็นกุศล แล้ว เป็นบุญกุศลเพราะอะไร สุขอื่นใดเท่ากับจิตสงบไม่มี เวลาจิตมันสงบตามข้อเท็จจริง ใ้ที่มาถามว่ามันคืออะไร? นั่นล่ะของจริง แต่ถ้ามันยัง “ว่างๆ ว่างๆ” อารมณ์

แล้วการฝึกหัดของเรา เราตั้งใจของเรา

แล้วถ้าเห็นภาพเป็นตัวหนังสือ นั่นเป็นบุญกุศล นั่นเพราะการกระทำ เพราะจิตมันมีกำลังมันถึงเห็นภาพอย่างนั้น

ถ้าเห็นภาพอย่างนั้น ถ้าบอกว่ามันเป็นกสิณ

มันจะเป็นกสิณหรือไม่เป็นกสิณ มันปรากฏการณ์โดยธรรมชาติ ไม่มีใครกำหนดขึ้นมา เพราะโยมก็คาดไม่ถึงว่ามันจะเป็นภาพตัวหนังสือขึ้นมา ภาพตัวหนังสือโยมก็ไม่ได้นึกขึ้นมา แต่ขณะที่มันเห็นครั้งแรกนั้นมันเห็นโดยธรรมชาติมันเกิด โดยสังขรณ์ที่จิตมันมีกำลัง แล้วมันเป็นปรากฏการณ์เฉพาะของโยมคนเดียว

แล้วของโยมคนเดียวแล้วโยมก็พอใจอันนั้น แล้วเวลาทำพุทโธไม่ได้ โยมก็ระลึกภาพนั้นมาให้เป็นต้นทางกำหนดพุทโธ มันผิดตรงไหน

ไม่เห็นมันผิดอะไรเลย ถ้ามันเป็นประโยชน์ เป็นสัมมาทิฐิ เป็นความถูกต้องชอบธรรม เป็นความเจริญอกงามของผู้ปฏิบัติมัน ก็ถูกต้องไปทั้งนั้น

แต่เวลาโยมไปถามเพื่อนไป เพื่อนบอกมันเป็นกสิณ

กสิณก็กสิณ เรามีภาพเป็นสีเขียว สีแดง สีอะไรก็ได้แล้วแต่ แล้วเราเพ่ง เราจะเพ่งเทียน เพ่งไฟ นั่นเริ่มต้นเราเพ่งกสิณ เราปฏิบัติตามกสิณ กสิณ ๔๐ กสิณเท่าไรที่เราจะทำอย่างไรก็ได้

แต่อันนี้โยมไม่ได้ตั้งใจให้มันเป็นภาพตัวหนังสือขึ้นมา แล้วเวลามันเป็นขึ้นมาแล้วมันดูดีมี มันผั่งใจ โยมก็เอาภาพนั้นมาเป็นสารตั้งต้น ถ้ามันเหลวไหลก็ให้เห็นภาพนั้น มันก็ทำให้เราภาวนาได้ง่ายขึ้น มันเป็นอุบายวิธีการภาวนาทั้งนั้น

ใ้เขาว่ากสิณ ใ้เขาว่ามันจะเป็นสัมมาหรือเป็นมิจฉา

มันยังไม่ได้เลยนะ แบนก็จริงหรือแบนก็ปลอม ไม่มีแบนก็สักใบหนึ่งเลยนะ แต่มาวิเคราะห์กันว่าอันไหนของจริง อันไหนของปลอม

ให้ได้แบนก็ขึ้นมาก่อน ให้ได้เงินขึ้นมาก่อน แล้วเราค่อยมาวิเคราะห์กันว่าเงินของเราจริงหรือปลอม การได้มา ได้มาด้วยวิธีการใด ได้มาด้วยความถูกต้องชอบธรรมหรือไม่

อันนี้เป็นคำอารัมภบทไง อันนี้มันไม่ใช่คำถามอะไรเลย เพียงแต่ว่าเป็นการกระทำ แล้วพอปรากฏการณ์แล้ว เวลาหมุมสภาจตุร เวลาคุศธรรมะกัน มันเป็นนานาทัศนะ แล้วก็ต่างคนต่างลากกันไป

แต่ถ้าเราเป็นธรรม การสนทนาธรรมเป็นมงคล ถ้าเป็นมงคล เราฟังแล้วก็จบ แต่ไฉนฟังแล้วเอามาแบกมาหาม มาวิตกกังวลว่าใครถูกใครผิด

ฉะนั้น เวลาชีวิตของเรา เห็นไหม หนูมาปฏิบัติที่วัด ด้วยฐานะหนู ด้วยเวลา เวลามันไม่มีเวลามาแล้วก็พยายามเต็มที่ของเรา

พยายามเต็มที่ของเรา ทำได้มากได้น้อยมันก็เป็นประสบการณ์ นักกีฬาเวลาซ้อม เขาซ้อมมากกว่าแข่ง ไฉนเหมือนกัน เราพยายามฝึกหัดจิตของเรา ถ้าฝึกหัดจิตของเรา ที่ไหนก็ทำได้ ถ้าไปวัดแล้วถ้าตั้งใจของเรา เราก็หัดของเรา เราก็ทำของเรา จะ ๕ นาที ๑๐ นาที ก็ ๕ นาที ๑๐ นาทีบ่อยครั้งเข้าๆ จาก ๕ นาที ถ้าทำ ๕ นาทีต่อเนื่อง ๕ นาทีต่อเนื่องมันก็เป็นชั่วโมง

เวลาเราปฏิบัติ ๒๔ ชั่วโมง คำว่า “๒๔ ชั่วโมง” เวลาพูดกันไปแล้วมันเป็นการโอ้อวด เป็นการยกตนข่มท่าน เป็นการขำยี้กัน

แต่ถ้าเป็นการปฏิบัติ เราทำอย่างนั้นจริงๆ ๒๔ ชั่วโมง อดนอน อดอาหาร ๒๔ ชั่วโมง ๗ วัน ๗ คืน ไฉ่ไฮ้! เวลามันแบบว่าอุทัจจะกุกกุกจะ เวลามันเป็นการรงวงเหงาหวานอน อุทัจจะกุกกุกจะมันเป็นนิเวศธรรม ๕ กางกั้นสมาธิ เวลามันขึ้นไป รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทัจจะอวิชชา

อุทัจจะ เวลาหลงตาท่านอธิบาย มันเป็นการผลิตเพลินในงาน มันทำงานเกินไป มันถึงเป็นอุทัจจะ ต้องระวัง ต้องยับยั้งไว้ไม่ให้ตกไปทางสองส่วนไป

ไอ้อุทัจจะกุกกุงจะคือความฟุ้งซ่าน ง่วงเหงาหาวนอน คือความลึกลับสงสัย เป็นการกั๊กกันสมาธิ ทำสมาธิได้ยากจากผู้ฝึกหัดปฏิบัติใหม่ เวลาปฏิบัติไป บุคคลคู่มือที่ ๑ คู่มือที่ ๒ คู่มือที่ ๓ นั้นนะขึ้นไปแล้ว

เวลามันไปนะ เวลาสังโยชน์เบื้องต้น สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สิ้นพทปรมาส สังโยชน์เบื้องต้นสูงไป รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทัจจะ มันเลยเถิดไป มันเป็นความเพียรจนหยุดไม่ได้

ไอ้ที่ว่านอนไม่ได้ หลับไม่ได้ ที่หลวงตาขึ้นไปหาหลวงปู่มัน

“เวลาบอกว่ามันติดสมาธิก็ติดสมาธินะ ที่นี้พอออกมาแล้วมันไม่ได้หลับไม่ได้นอน”

“นั่นนะไอ้บ้า ไอ้บ้า”

เวลาชี้เกี้ยวชี้คร้านนะ มันไม่ทำอะไรเลย เวลามันไปแล้ว พอมรรคมันเคลื่อนไปแล้ว เวลา มันเต็มทีของมัน มันหยุดไม่อยู่เลย หยุดไม่อยู่ นอนก็ไม่ได้ พักก็ไม่ได้

เวลาเราเปรียบเทียบ เราเปรียบเทียบเหมือนเราโดนตำรวจจับ หรือเราเล่นการพนัน ตำรวจจับ วิ่งหนี ตื่นอยู่อย่างนั้นนะ เหมือนไฟไหม้บ้าน เรากำลังขนของออกจากบ้าน เวลามัน ตกใจขนาดนั้นนะ จะนอนหลับได้ไหม

แต่เวลาอุทัจจะ เวลามันเพลินของมัน ไอ้โฮ! ๒๔ ชั่วโมง ไอ้ที่ว่า ๒๔ ชั่วโมงต่อวัน ไร้สาระ เป็นสัปดาหฺ เป็นเดือนเลย แล้วจะทำอย่างไรให้มันหยุดได้ ถ้ามันทำได้ มันทำได้เพราะอะไร

มันทำได้ ถ้ามันมีวุฒิภาวะ จิตมันมีกำลังมากน้อยขนาดไหน จิตมันสูงมันต่ำอย่างไร บุคคลคู่มือที่ ๑ คู่มือที่ ๒ คู่มือที่ ๓ คู่มือที่ ๔ สถานะของมันแค่ไหน

จิตไม่เคยตาย ย้ายอย่างไรก็ไม่ตาย เวลามันหยาบมันซ้า ภาวณา เห็นใหม่ พุทโธก็เป็นพุทโธไปเลย โธๆ อย่างเดียว คนมาถามปัญหาเรื่องนี้เยอะมาก มันไม่พุทโธๆ มันโธๆ ร้อยแปดพันเก้า

กิเลสร้อยแปดพันเก้า แต่ทำอย่างไรให้มันเข้ารูปเข้ารอย ทำอย่างไรให้จิตสงบให้ได้ ใ้
วิธีการ วิธีการเราไม่เถียงกัน มันจะเป็นกสิณ ไม่เป็นกสิณ จะเป็นกสิณ เป็นกรรมฐาน ๔๐ ห้อง
เป็นวิธีการทำสิ่งใดก็ได้แล้วแต่ มันทำเพื่อสมาธิทั้งนั้น

จะเป็นกสิณก็เพื่อความสงบ สงบแล้วมันเพ่งกสิณ มันแบบว่าเป็นอภิญญา มันจะ
ส่งออก ส่งออกอย่างไรก็แก้ไขได้ทั้งนั้นนะ นี่ไง อภิญญา ๕ แก้กิเลสไม่ได้ อภิญญาตัวที่ ๖ เป็นผู้
ที่รู้ว่าสิ้นกิเลส นี่ไง มันก็เป็นเจโตวิมุตติไง ถ้ามันเป็นปัญญาวิมุตติ มันก็จะเป็นปัญญานำหน้า

นี่พูดถึงว่าเวลามันมีปัญหาใจ เวลาพูดเพราะอะไร

เริ่มต้นปฏิบัติยัง ก.ไก่ ก.กา แล้วก็วิตกกังวลว่าเราจะผิดอย่างนั้น เราจะเป็นอย่างนี้

วาง เราทำแล้วได้ผลไหม เราฝึกหัดแล้วเรารู้อะไรมากขึ้น ฝึกหัดปฏิบัติมันไม่เคยสงบสัก
ทีก็ไม่เคยสงบสักที ถ้ามันสงบบ้าง เรารู้หรือไม่รู้

นั่นเวลาฟังเทศน์แล้ว อ้อ! เราเคยเป็น เราเคยเป็นอย่างนั้น ตอนเป็นไม่รู้เรื่อง แล้วเป็นไป
แล้วมันไม่มีเหตุไม่มีผล เราก็รับรู้อะไรไม่ได้ เวลาไปฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ อ้อ! อันนี้เราก็เคย
เป็น อันนี้เราก็เคยเป็น เคยเป็นแต่รักษาไว้ไม่ได้ ถ้าเคยเป็น เป็นเพราะอะไร แล้วเราจะตั้งใจ
อย่างไรทำให้มันเข้าสู่ความเคยเป็น คือความสงบอันนั้น

แล้วความสงบร้อยแปด เพราะกรรมของสัตว์ไม่มีใครเหมือนใคร แล้วสงบมากสงบน้อย
มันอยู่ที่กำลังหรืออำนาจวาสนาของจิตดวงนั้น แล้วถ้าจิตดวงนั้นพอมันสงบแล้ว มีกำลังแล้ว ถ้า
ฝึกหัดใช้ปัญญาไปแล้ว ปัญญามันจะออกคลี่คลาย

วิธีการในการประพฤติปฏิบัติของตนจนมีความชำนาญ เพราะไม่มีความชำนาญ มันจะ
รักษาจิตให้สงบอย่างนั้นได้อย่างไร

พระอรหันต์พูดนะ หลวงปู่เจี๊ยะ “ชำนาญในวสี ชำนาญในวสี” หลวงปู่เจี๊ยะยืนยันตรงนี้
เยอะมาก ต้องชำนาญในวสี ชำนาญในการเข้าและกาออก

ไอ้คนภาวนาไม่เป็นบอกว่า “เฮ้ย! สมาธิมีเข้ามีออกด้วยหรือวะ”

แสดงว่ามันภาวนาไม่เป็น มันไม่เคยเข้าและไม่เคยออก คือมันไม่เคยหิวและไม่เคยอิ่ม

หิวเป็นอย่างไร หิวนะแสบท้อง ท้องร้องเลยนะ เวลาอิม เจียบกريبเลย

ทำไมไม่มีหิว มีอิมละ ก็กระเพาะอันเดียวกันนั่นแหละ จิตมีเข้ามือนอกอย่างไร ไม่เคยเป็น ไม่เคยรู้ แค่อัญญาмаคุดอดกันเท่านั้นนะ แล้วคุดอดย้ายเข้าด้วย โดยประกาศความโง่ของตัวเองตัวเองยังไม่รู้ว่าตัวเองโง่ แต่คนที่เขาฉลาดเขารู้หมดนะ แต่เขาพูดไปแล้วไอ้คนโง่มันไม่รู้

ฉะนั้นว่า “สมาธิมีเข้ามือนอกด้วยหรือ”

สมาธิ ขณิกสมาธิ อุปจารสมาธิ มันก็แตกต่างกันแล้ว จากขณิกะไปอุปจาระ แล้วเข้าสู่อัปปนา ถอนจากอัปปนามาอุปจาระ จากอุปจาระมาขณิกะ แล้วขณิกะกับอุปจาระมันแตกต่างกันอย่างไร มันแค่นั้นอย่างไร

แค่นี้ก็ยังสับสน แค่นี้ก็ยังรู้ไม่ได้ สมาธิยังทำไม่เป็น แล้วมันจะไปทำอะไร

นี่พูดถึงโดยทั่วไป โดยปรากฏการณ์ที่เกี่ยวกันมาอยู่ที่นี่ ก็ไปคุยกับเขา เขาได้ตอบมาแล้วตอบอะไรเขาไม่ได้ แต่โดยข้อเท็จจริงนะ ก็ไอ้คนไม่รู้ด้วยกันมันคุยกันนั่นนะ มันก็คุยกันด้วยความไม่รู้นั่นแหละ แต่มันก็วิเคราะห์วิจักษณ์กันไปจนไม่มีต้นไม่มีปลาย

แต่ถ้าเอาจริงเอาจริงขึ้นมา อะไรก็ได้ จิตเราสงบไหม เราปฏิบัติดีขึ้นมาไหม

เราไม่มีเวลา เรายังมีศรัทธาของเราอยู่ เราก็ฝึกหัดของเราไป

ถ้าขณะวิตกกังวลแล้วกำลังพุทโธๆ อยู่ จนมันเกิดเป็นภาพ เป็นตัวหนังสือพุทโธ มันก็เป็นปรากฏการณ์อันหนึ่งของจิตที่มีกำลังถึงรู้ของมันขึ้นมา เพราะเราจะรู้ขึ้นมาเองโดยมีตัวหนังสือ มันก็เป็นไปไม่ได้

แล้วเวลาเราเห็น เรารู้เห็นของเราคนเดียว ปัจจัยตั้ง สันทิภูลิวโก คนอื่นเขาไม่รู้เห็นด้วยไปพูดให้ใคร ใครก็ไม่มีรสชาติเหมือนคนที่เห็นรู้ แล้วคนที่เห็นเอาสิ่งนั้นมาใช้ประโยชน์ มันจะเป็นกสิณ ไม่เป็นกสิณ มันเป็นประโยชน์กับเราหรือเป็นโทษกับเรา ถ้าเป็นประโยชน์กับเรา เราก็ใช้สิ่งนั้นของเราไป

แล้วเวลาถ้าทั้งกสิณ ทั้งพุทโธ ถึงที่สุดแล้วมันลงสู่สมาธิเหมือนกันหมด

แต่ที่ว่ามันเป็นมิจฉาหรือสัมมา

เป็นมิจฉา เราก็แก้ไข เป็นสัมมา เราก็ฝึกหัดให้มีความชำนาญ เราก็ทำความสงบของใจเข้ามา มันก็เป็นแค่เริ่มต้นประพฤติปฏิบัติเท่านั้น

ฉะนั้น สิ่งที่ถามมา ไม่มีสิ่งใดเป็นประเด็น เป็นประเด็นเพราะว่าเราวิตกกังวลไปเอง สัปดาห์ไปเอง แล้วสัปดาห์แล้ว สัปดาห์การปฏิบัติเริ่มต้นไง ยากอยู่สองคราว คราวเริ่มต้นนี้ แต่พอเราทำเป็นแล้วนะ ใครจะพูดอย่างไรมันเรื่องของเขา เพราะว่าเราเป็นเองไง ไม่เชื่อมึง กาลามสูตร ไม่เชื่อใครด้วย เชื่อที่ว่ามันเห็นพุทโธหรือเปล่า จิตมันสงบไหม นี่เชื่ตรงนี้ เชื่อผลของการปฏิบัติ กาลามสูตร ไม่เชื่อใครทั้งนั้น จบ

ถาม : ข้อ ๓๑๒๙. เรื่อง “การบริการพระขณะฟังเทศน์”

๑. ผมได้อ่านเจอในประวัติหลวงปู่เจี๊ยะ ฉบับมูลนิธิ หน้าที่ ๒๑ ย่อหน้าสุดท้าย ได้กล่าวถึงตอนหลวงปู่เจี๊ยะยังเป็นนาค ท่านบริการพระพุทโธขณะที่ฟังเทศน์หลวงปู่กงมาไปด้วย แล้วเกิดจิตสงบเป็นสมาธิ แต่ผมเคยได้ยินหลวงปู่กล่าวว่า เวลาฟังเทศน์ เราไม่ต้องบริการพระ แค่ตั้งใจกำหนดจิตฟังเทศน์ไปเลย

จึงอยากเรียนถามว่า แบบที่หลวงปู่เจี๊ยะทำตอนนั้นอาจจะเป็นเพราะท่านยังไม่ได้บวช จึงยังไม่มีประสพการณ์ ในส่วนตัวมีความรู้สึก ว่า เมื่อบริการไปด้วย ฟังเทศน์ไปด้วย จิตก็จะอยู่กับพุทโธ และเวลาเพลอมันก็จะไปอยู่ที่เสียงเทศน์ ไม่เพลอไปคิดนาน

จึงอยากเรียนถามว่า การบริการไปด้วย ฟังเทศน์หลวงปู่ไปด้วย เป็นสิ่งที่เหมาะสมหรือไม่ครับ หรือเราอาจจะใช้เป็นเกียรติหนึ่งเพื่อทำให้จิตมันคงก่อน แล้วค่อยปิดเสียงเทศน์ครับ

๒. เวลาเทวดามาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ เป็นการเทศน์ที่ออกจากตัวจิต แต่เวลาเราเปิดเทปครูบาอาจารย์ เทวดาสามารถฟังเทศน์ได้หรือไม่ครับ (ขอยกในคำถามที่ ๒. และฟังชานครับ) กราบขอความเมตตาหลวงปู่ด้วย

ตอบ : อันนี้คำถาม เห็นไหม คำถามมันก็เป็นการปฏิบัติเริ่มต้นเหมือนคำถามที่แล้ว คำถามที่แล้ว ผู้ปรากฏการณ์ที่ว่า อำนาจวาสนาตัวเองก็ไม่มี เวลาที่ไปภาวนาก็แสนยาก เวลา

ไปภาวนาแล้วพุทโธๆ ก็เป็นพุทโธนั่นแหละ แล้วพิจารณาไปด้วยความเพียรของตน ๑๐ กว่าวัน เห็นเป็นตัวหนังสือเลย อันนั้นก็มีความเพียรของเขา

อันนี้ก็เหมือนกัน ผมภาวนา ผมอ่านเจตนาในประวัติหลวงปู่เจี๊ยะ ได้กล่าวถึงหลวงปู่เจี๊ยะที่ยังเป็นนาค เวลาบวชกรรมพุทโธขณะที่นั่งฟังเทศน์หลวงปู่กงมาอยู่

นิสัยหลวงปู่เจี๊ยะท่านเป็นคนอาจหาญ มันเป็นเฉพาะตัวหลวงปู่เจี๊ยะไง หลวงปู่เจี๊ยะเวลาท่านบวชพรรษาแรก ท่านเห็นพวกผู้เฒ่าผู้แก่ไปภาวนา ท่านเอามาเป็นประโยชน์ของท่านผู้เฒ่าผู้แก่อายุ ๗๐-๘๐ เขายังนั่งภาวนาได้ ท่านอายุ ๒๐

แล้วเมื่อก่อนทำงาน ท่านเป็นหลักในครอบครัว แจวเรือเอาเงาะไปขึ้นเรือใหญ่ จะทำสิ่งใดท่านทำได้ทั้งนั้นแหละ เพราะท่านบอกว่าเราต้องขึ้นก่อน เพราะเงาะจะได้ขึ้นเรือใหญ่ไป ถ้าไม่ได้แล้วช่วงหลังๆ มันอาจจะไม่ได้ขึ้น

เวลาท่านทำอะไรได้หมดนะ แต่มานั่งภาวนาไม่ได้ ท่านถึงลงโทษตัวเองเงาะตัวเองใช้ไม่ได้ ตัวเองต่างๆ จนท่านพัฒนาตัวเองขึ้นมา จนอยู่กับหลวงปู่กงมา ๒ ปีได้เป็นพระสกิทาคามี จนขึ้นไปหาหลวงปู่มนัสนะ

นี่ก็เหมือนกัน เวลานั้นฟังเทศน์หลวงปู่กงมา ท่านกำหนดพุทโธของท่านไปด้วย

อ้าว! ก็ท่านทำได้ เพราะด้วยจริตนิสัย ด้วยอำนาจวาสนาของท่าน ท่านทำของท่าน มันเป็นคนของท่าน แล้วตอนนี้ท่านเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว หลวงปู่เจี๊ยะท่านเป็นพระอรหันต์ไปหมดแล้ว

ไอ้เราที่ได้แย้งกันยังภาวนาไม่ได้

แล้วเวลาบอก “เวลากระผมเวลาฟังเทศน์ เวลาเทศน์หลวงปู่บอกมาให้กำหนดเสียงเฉยๆ”

มันเป็นการลดภาวะ

คนเราทำงานถ้ามีภาระมากเกินไป งานจะเสร็จได้อย่างไร ทำงานๆ จับปลาสองมือ เขาบอก อย่าจับปลาสองมือ ต้องให้สองมือจับปลาตัวเดียว สองมือจับปลาให้แน่นๆ เราจะจับปลาได้

จับปลาสองมือ สองมือจับปลา ๑๐ ตัวอย่างนี้ มึงจับไปเถอะ มึงไม่ได้ปลาสักตัว

สองมือจับปลาตัวเดียว อย่าจับปลาสองมือ อย่าจับปลาที่หนึ่ง ๑๐ มือ แล้วเอ็งจะไม่ได้อะไร ตั้งใจจับปลา ไม่ได้ปลาสักตัว สองมือจับปลาจะได้ปลาบ้าง ถ้ามึงจับได้

นี่มันเป็นการลดภาระ ถ้ามันเป็นการลดภาระ เราภาระเสียงก็จะฟัง จะฟังเทศน์ด้วย จะพูดด้วย จะคอยลืมหูลูกคนอื่นเขาภาวนาดีหรือไม่ดีด้วย จับปลาหลายมือไง คนอื่นภาวนาไม่ดี ต้องภาวนาอย่างเรา ต้องอย่างนี้ ต้องอย่างนี้

มันไปเอาภาระมาแบกรับไว้ทำไม แล้วภาวนาเพื่อใคร

บัจจัตตัง สันทิฏฐิโก ก็ภาวนาเพื่อจิตดวงนี้ไง

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าลดภาระ ฟังเฉยๆ เสียงมาเองด้วย

คาดไว้เลยนะ เพราะอะไร เพราะเรามีลูกศิษย์ เขาเป็นนักวิชาการไง เขาบอกว่า สำนวนหลวงพ่อเขาฟังรู้ออกหมด อย่างเช่นเราดูหนังสือ เราฟังเทศน์ ถ้าเทศน์อย่างนี้เป็นสำนวนหลวงตา เป็นสำนวนใคร รู้เลย แล้วหลวงตาขึ้นอย่างไร จะจบอย่างไรเลย

เวลาเราจะเทศน์ พอเราขึ้นอะไร เขาบอก ผมรู้เลยหลวงพ่อจะพูดอะไรต่อ เขาฟังเทศน์เราจนเขามาตักเรา ถ้าหลวงพ่อขึ้นอย่างนี้จะไปอย่างนั้นๆ เขารู้ล่วงหน้าเลย

เห็นไหม เหมือนกัน ฟังเทศน์ๆ ไม่ต้องกำหนดว่าจะพูดอะไร ตั้งสติไว้ กำหนดไว้ เสียงมากระทบเอง นี่สติมันจะพร้อม แล้วถ้าเสียงนั้นมานะ เรื่องอะไรที่มันเป็นธรรมนะ มันกระทบจิตเลย ใ้โฮ! วรรณทอง แต่ถ้ามันไม่ใช่วรรณทอง ฟังก็ผ่านไป

นี่ไง ลดภาระ ลดภาระทั้งหมด เอาหนึ่ง เพราะจิตเราจะเอาความเป็นหนึ่ง ถ้าการฟังเทศน์กำหนดเสียงเฉยๆ ลดภาระที่เราจะต้องรับรู้ ลดภาระที่จะต้องควบคุม ลดภาระทั้งนั้น เอาหนึ่งเดียว

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่เจี๊ยะท่านบอก ท่านฟังเทศน์หลวงปู่กงมาด้วย ท่านพุทโธไปด้วย

อ้าว! ก็ท่านเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว มันเป็นจริตเป็นนิสัยของท่านนะ แล้วจะเอาอะไรล่ะ เรายังฝึกหัดกันใช่ไหม เรายังเถียงกันอยู่นี่ ท่านเป็นพระอรหันต์ไปแล้ว เราเองยังขี้หมากันอยู่นี่ แล้วจะมาวิตกวิจารณ์อะไร ก็วาสนาของท่านไง ก็วาสนาของท่านไง

แต่เรามาคุยกันถึงคนที่กำลังเถียงกันอยู่นี่ไง คนที่กำลังจะจมน้ำด้วยกันนี่ อ้าว! เอ็งอยากจะถูกน้ำจมน้ำใช่ไหม หรือเอ็งอยากจะทำจากน้ำล่ะ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าเวลาท่านเป็นพระอรหันต์นะ แล้วที่นี้พอท่านทำของท่าน ท่านประสบความสำเร็จของท่าน ท่านทำของท่าน นั่นก็สาธุ แต่โดยทั่วไป โดยทั่วไปเราพยายามจะลดภาระกัน ไม่ใช่เพิ่มภาระ เพิ่มภาระพระรุ้งพระวัง แล้วปฏิบัติจะเอาอะไรมาเป็นขึ้นเป็นอัน

การปฏิบัติเอาที่วาสนาเรานี่แหละ มีวาสนาหรือไม่มีวาสนา ทำได้หรือทำไม่ได้ แล้วพยายามฝึกหัดของเรา ทำให้เป็นประโยชน์กับเรา อันนี้เป็นหลัก แล้ววิธีการของแต่ละบุคคลจะเอามาลบล้างกัน มันไม่มีสาระวะ จบ

“๒. เวลาเทวดามาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ เป็นการเทศน์ที่ออกจากจิต แต่เวลาถ้าเราเปิดเทศน์ครูบาอาจารย์ เทวดาจะสามารถฟังเทศน์ได้หรือไม่ได้”

นี่คำถามที่ ๒. แล้วเขาบอกมันเรื่องไร้สาระ

มันเรื่องของคนไม่รู้ไง เป็นเรื่องของคนไม่รู้เรื่องของเรา แต่อยากรู้เรื่องของคนอื่นไง

เวลาครูบาอาจารย์ฟังเทศน์ฯ เห็นใหม่ อย่างนี้ เวลาหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ชอบท่านอยู่ถ้าที่เพชรบูรณ์ ในหมู่บ้านแถวนั้น เวลาท่านไปวิเวกไง แล้วท่านก็สวดมนต์ นะโม ตัสสะ ภาคะวะโต สวดธรรมดานี้แหละ แล้วเวลาถึงเวลาแล้วท่านจะจรไป ท่านจะวิเวกต่อไป ท่านบอกเลย มาแล้วนิมิตมาแล้ว เทวดามาเต็มเลย

“ท่านอาจารย์ ท่านอาจารย์ควรอยู่ที่นี้แหละ เวลาท่านอาจารย์สวดมนต์ โอ้โฮ! มันดังกังวานไปทั่วเลยนะ โอ้โฮ! มีความปกติสุข มันมีความสุข มีความอิมเอมหัวใจมากเลย นิมิตที่ท่านอาจารย์อย่าไปได้ใหม่ ขอให้อยู่ที่นี้ เทวดาจะมีความสุข”

นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต สวธรรมดานะ ไม่ได้ตะโกนให้ใครฟังด้วย แต่เทวดาเขาได้ยินกันหมดเลย ทำไมเขาได้ยินล่ะ

นี่เหมือนกัน เวลาเทวดามาฟังเทศน์ครูบาอาจารย์ ท่านเทศน์ออกมาจากจิตไม่ใช่หรือ เวลาเรานอนเราฝัน เวลาเราฝัน ความฝัน นั้นเกิดจากอะไรนะ นั่นนะ แล้วฝันควบคุมได้ไหม

เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศน์ เทศน์จากจิตนะ

โอ้! มันเป็นวิมุติภาวะ มันเป็นอำนาจวาสนาของแต่ละบุคคล ถ้าวาสนาของแต่ละบุคคลนะ เวลาเทศน์เทวดา กำหนดจิตอย่างเดียวสบายด้วย ไม่ต้องอ้าปาก ไม่ต้องออกเสียง เวลาเทวดา อินทร์ พรหมมันก็ชั้นล่ะ เทวดา ๖ ชั้น พรหม ๑๖ ชั้น ละเอียดหยาบต่างกัน ความแตกต่างกัน แตกต่างกันอย่างไรรู้

นี่ไง ใ้เรามันโง่เอง ใ้เรามันเซ่อเอง ไปอ่านอะไร ไปรู้อะไร ก็เอาสิ่งนั้นเป็นหลัก แล้วอย่างอื่นไม่มี อย่างอื่นเป็นไปไม่ได้

โดยข้อเท็จจริง โดยข้อเท็จจริงวิมุติภาวะของคนแตกต่างกัน นรกสวรรค์ หยาบละเอียดแตกต่างกัน ในภพชั้นเดียวกัน ผู้ที่หยาบละเอียดก็แตกต่างกัน

ในเมืองไทย ในโลกนี้เลย เศรษฐีโลกมีกี่คน ชี้อายุชียากเท่าไร อำนาจวาสนาของคนมีมากน้อยขนาดไหน แตกต่างกันทั้งนั้นนะ แต่โดยหลัก สุขหรือทุกข์ล่ะ จริงหรือเท็จล่ะ จริงหรือไม่จริง

ใ้เราไม่จริงเอง แต่ไปอ่านอะไร ไปฟังอะไรมาแล้วจำได้นะ พอจำได้ก็แค่นี้ อัดตา อย่างอื่นไม่มี มีเท่านี้ แล้วถ้าอย่างอื่นงงไปหมดนะ ฉะนั้น เลยเป็นคำถามข้อที่ ๒. ไง

ข้อที่ ๒ ไม่ต้องถาม เวลาปฏิบัติปัจจุตัง สันติภูมิจิโก มันรู้แจ้งหมดนะ ถ้ารู้แจ้งแล้ว พระอรหันต์ไม่มีความสงสัย สงสัยเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

นี่เหมือนกัน เวลาโดยข้อเท็จจริง นี่เป็นข้อเท็จจริงเลย หลวงปู่ชอบ ตัวหลวงปู่ชอบเอง ท่านเล่าให้หลวงตาฟัง แล้วหลวงตาก็เล่าให้พวกลูกศิษย์ฟัง ปราภฏการณของหลวงปู่ชอบขนาดไหน เรื่องอะไร

กรรมของสัตว์นั้นะ กุสลา ธมฺมา อกุสลา ธมฺมา ทำดีทำชั่วมาขนาดไหน แล้วความดีความชั่วที่เราจะแสวงหาจะมีมากน้อยขนาดไหน เราทำเพื่อประโยชน์ของตนเท่านั้น

ถ้าประโยชน์ของตน บัจจัตตัง สันทิฏฐิโก อตฺตา หิ อตฺตโน นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนเท่านั้นสำคัญที่สุด แล้วตนถ้าทำเข้าใจแล้วนะ สิ่งที่เป็นคำถาม คำถามทั้งหมดมันจะเป็นคำถามของคนอื่นไป เพราะตนไม่มีคำถามในใจของตน เอวัง